

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
(НУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»)

Н А К А З

05 травня 2025 р. Запоріжжя

№ 130-А

Про затвердження інструкцій
з охорони праці в НУ «Запорізька політехніка»

На виконання вимог «Положення про розробку інструкцій з охорони праці» затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29 січня 1998 року № 9, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 7 квітня 1998 року за № 226/2666, «Положення про організацію роботи з ОП та БЖД учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти», затвердженого наказом МОНУ від 26.12.2017 р., № 1669, Положення № 5-ОП «Про розробку інструкцій з охорони праці НУ «Запорізька політехніка» затвердженого наказом ректора від 29.07.24 р., № 142-А.,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити інструкції з охорони праці:

1.1 Автогосподарство

- Інструкція з охорони праці № 653- ОП для водіїв автотранспортних засобів;
2. Начальнику **ІОЦ Андрію САВЧУКУ** розмістити цей наказ в розділі «Охорона праці»
 3. Контроль за виконанням цього наказу покладаю на проректора з АГР Миколу ЧЕЧЕЛЯ.

Ректор

Віктор ГРЕШТА

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з АГР

Микола ЧЕЧЕЛЬ

2025р.

Начальник юридичного відділу

Максим ДЕСЕВ

2025р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 653
ДЛЯ ВОДІЇВ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ
Автогосподарства

м. ЗАПОРІЖЖЯ

2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ректора

НУ «Запорізька політехніка»

від «05» 05 2025 р. № 130-А

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 653
ДЛЯ ВОДІЇВ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ
Автогосподарства

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Інструкція з охорони праці (далі – інструкція) розроблена згідно з вимогами законодавства України і встановлює правила виконання робіт і поведінки працівника на території НУ «Запорізька політехніка», у виробничих та службових приміщеннях, при виконанні поїздок (рейсів) відповідно до державних, міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці.

1.2. Дія інструкції поширюється на водія автотранспортних засобів або працівників, що у своїй роботі використовують автотранспортний засіб (далі – водій).

1.3. Водій зобов'язаний знати і виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці, правила поводження з машинами, механізмами, устаткуваннями та іншими засобами виробництва, користуватися засобами колективного та індивідуального захисту, проходити у встановленому порядку попередні та періодичні медичні огляди.

1.4. Залежно від конкретних умов організації виробничого процесу, а також у зв'язку з допущеними аваріями і нещасними випадками, до інструкції можуть вноситися зміни і доповнення, які викладаються на окремому аркуші за підписом керівника відповідного структурного підрозділу.

1.5. Інструкція є обов'язковим для виконання нормативним документом для водія.

1.6. До виконання робіт, які проводяться водієм, допускаються особи, які:

- пройшли медичний огляд та не мають медичних протипоказань;
- пройшли навчання, інструктаж з питань охорони праці, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, про правила поведінки при виникненні аварій.

1.7. Водій зобов'язаний:

- вміти користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;

- дотримуватися зобов'язань з охорони праці, передбачених колективним договором (угодою, трудовим договором) та правилами внутрішнього трудового розпорядку в НУ «Запорізька політехніка»;
- своєчасно починати та закінчувати роботу, дотримуватися часу технологічних та обідньої перерв;
- не виконувати роботи, які не передбачені посадовою інструкцією та не доручені безпосереднім проректором з АГР;

1.8. В процесі роботи на водія можливий вплив небезпечних і шкідливих виробничих чинників:

- підвищене нервово і фізичне навантаження;
- несправність транспортних засобів;
- порушення режиму праці та відпочинку;
- порушення правил дорожнього руху водіями та пішоходами;
- метеорологічні умови (дощ, сніг, ожеледиця, швидкість руху повітря);
- ослаблення самоконтролю, непотрібний ризик;
- наїзди проїжджаючих транспортних засобів;
- термічні фактори;
- підвищені рівні шуму і вібрації;
- осліплення світлом фар у темний час доби;
- користування мобільним телефоном під час виконання робіт.

1.9. На даних роботах водію видається безкоштовно за установленими нормами спеціальний одяг та інші засоби індивідуального захисту.

1.10. Для запобігання виникнення пожежі на автомобілі дотримуватись наступних правил:

- не допускати на двигуні накопичення бруду та мастила;
- не залишати в кабіні/салоні та двигуні забруднені мастилом та паливом використані ганчірки;
- не експлуатувати несправні прилади системи живлення;
- для миття двигуна не застосовувати бензин та інші легкозаймисті рідини;
- не подавати при несправній системі живлення бензин безпосередньо з місткості шлангом, або іншим засобом;
- не палити в безпосередній близькості приладів живлення двигуна;
- у разі виявлення та ліквідації несправностей механізмів не користуватись відкритим вогнем, не підігрівати коробку передач та двигун відкритим вогнем.

1.11. Під час виконання своїх обов'язків водій повинен дотримуватися вимог санітарних норм та особистої гігієни:

- приступати до роботи тільки у засобах індивідуального захисту (спецодяг);
- зберігати і приймати їжу тільки у відведених місцях;
- після роботи вимити забруднені частини тіла.

II. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2. Перед початком роботи водій зобов'язаний:

2.1. Ознайомитися з умовами, характером та обсягом робіт, що будуть виконуватися.

2.2. Підготувати автомобіль до роботи.

3. Перевірити та одягти спецодяг, засоби індивідуального захисту.

2.4. Перевірити шляхом зовнішнього огляду наявність відповідності робочої зони вимогам безпечної роботи:

- достатність освітлення місць навантаження, розвантаження;
- стан доріг, відсутність на них не обгороджених прорізів, відкритих люків, трапів і т.п.;
- стабільність штабелів вантажу;
- забезпечити наявність вільних проходів і проїздів до місць складування вантажу;
- перевірити наявність і справність застосовуваного устаткування.

2.5. При виявлених несправностях у роботі та засобів колективного захисту сповістити безпосереднього керівника та не приступати до роботи з несправним обладнанням.

III. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Під час виконання роботи водій зобов'язаний:

3.1. Дотримуватись безпечного проведення робіт та правил охорони праці, пожежної безпеки.

У процесі роботи дотримуватися:

- чистоти і порядку на місці проведення робіт;
- обережності при роботі, при пересуванні по приміщенню;
- обережності та правил дорожнього руху на проїзних шляхах;
- під час роботи використовувати засоби індивідуального та колективного захисту за призначенням;
- виконувати тільки ті операції, які відповідають технологічному процесу;

• під час роботи користуватись тільки справним інструментом;

• не залишати автомобіль та включене обладнання без нагляду.

3.2. На лінії під час керування водій повинен:

- мати при собі посвідчення на право керування автомобілем, видане МВС, подорожній лист та документи на вантаж;
- виконувати вимоги безпеки руху, вказівки регулювальників, світлофорів, та дорожньо - сигнальних знаків.
- раніше ніж почати рух з місця зупинки (стоянки) або виїхати з гаража, необхідно впевнитись, що це безпечно для робітників та інших осіб, подати попереджувальний сигнал і лише після цього рушати з місця.

Перед подачею автомобіля назад водій повинен переконатися, що його ніхто не об'їжджає і поблизу немає людей та будь-яких перешкод.

3.4. Перед початком руху заднім ходом в умовах недостатнього огляду ззаду (із-за вантажу в кузові, при виїзді із воріт тощо) водій повинен вимагати, а власник зобов'язаний виділяти працівника для організації руху автомобіля.

3.5. Вибирати швидкість руху необхідно з урахуванням дорожніх умов, оглядовості та видимості, інтенсивності та характеру руху транспортних засобів та пішоходів, особливостей і стану автомобіля та вантажу що перевозиться.

3.6. Під час зупинки (стоянки) автомобіля водій, залишаючи транспортний засіб, повинен вжити всіх заходів проти самовільного його руху, зупинити двигун, встановити важеля перемикачів передач в нейтральне положення, загальмувати автомобіль стоянковим гальмом.

3.7. Якщо автомобіль стоїть навіть на незначному ухлоні, слід додатково підставити під колеса упорні колодки.

3.8. На спусках та підйомах, де спосіб постановки не регламентується засобами регулювання руху, транспортні засоби слід ставити під кутом до краю проїжджої частини так, щоб виключити можливість їх самовільного руху.

3.9. Виходячи з кабіни автомобіля, водій повинен попередньо переконатися у стані поверхні (наявність вибоїн, слизькості, сторонніх предметів тощо), а при виході на проїжджу частину дороги – ще і у відсутності руху як у попутному, так і зустрічному напрямках.

3.10. Під час постановки транспортних засобів під вантажно-розвантажувальні роботи слід вжити заходів, що попереджують самовільний рух транспортного засобу.

3.11. Ящиківий та інший штучний вантаж слід укладати так, щоб під час руху (зрушенні з місця на крутих поворотах, різкому гальмуванні) він не міг перемішуватися по підлозі кузова. У разі наявності зазорів між окремими місцями вантажу слід вставляти між ними міцні дерев'яні прокладки і розпірки. Тару з рідинним вантажем установлюють пробкою догори.

3.12. Скляну тару з рідинами слід перевозити тільки в спеціальній упаковці, її необхідно встановлювати вертикально (пробкою догори). Не встановлювати вантаж у скляній тарі один на інший (у два ряди) без відповідних прокладок, що захищають нижній шар від розбивання під час руху.

3.13. Водій повинен дотримуватись наступних правил:

- не перевозити вантажі, що виступають за бокові габарити автомобіля;

- не загороджувати вантажем двері кабіни водія;

- не навантажувати довгомірі вантажі вище стояків причепа.

3.14. Вантажно-розвантажувальні роботи в охоронних зонах повітряних ліній електропередач слід виконувати тільки після проведення цільового інструктажу і оформлення наряд-допуску, який видається організацією, відповідальною за виконання робіт.

3.15. Кузов автомобіля перед подачею до місця навантаження контейнерів має бути очищений від сторонніх предметів, а також снігу, льоду, сміття тощо. Покрівля контейнерів також має бути очищена вантажовідправником (вантажоприймачем) від снігу, сміття та інших предметів.

3.16. Відповідальність за стан під'їзних шляхів і вантажно-розвантажувальних площадок несуть власники підприємств, які їх експлуатують.

3.17. Під час розміщення автомобілів на вантажно-розвантажувальних площадках відстань між автомобілями, що стоять один за одним (у глибину), має бути не менше 1 м, а між автомобілями, що стоять поряд (по фронту), не менше 1,5 м.

3.18. Якщо автомобілі встановлюють для навантаження або розвантаження поблизу будівлі, то слід передбачати відстань між будівлею і задньою частиною автомобіля не менше 0,8 м.

3.19. Водіям та іншим особам під час стоянки не відпочивати та не спати в кабіні, салоні автомобіля з працюючим двигуном.

3.20. Дотримуватись:

- не проводити перевезення людей на безбортових платформах, на вантажі, розміщеному на рівні чи вище бортів кузова, на цистернах, причепах та напівпричепах усіх типів, у кузовах автомобілів-самоскидів і спеціалізованих автомобілів;
- не перевозити у кабіні, кузові більшої кількості людей, ніж обладнано місць для сидіння або вказано у паспорті заводу-виготовлювача;
- не проводити рух автомобіля з відкритими дверима і при перебуванні людей на підніжках;
- не вистрибувати із кабінки чи кузова автомобіля.

3.21. Особи, які знаходяться в автомобілі, зобов'язані виконувати вимоги водія з питань безпеки.

3.22. Водій зобов'язаний перевірити відповідність складання, розміщення та надійність кріплення вантажів і тентів на транспортному засобі вимогам безпеки, а у разі виявлення порушень – вимагати від особи, відповідальної за навантажувальні роботи, ліквідувати їх.

3.23. Буксирування несправних автомобілів слід здійснювати тільки на жорсткому буксирі. Відстань між автомобілями має бути не більше 4 м. Під час буксирування за кермом буксированого автомобіля має знаходитися водій.

3.24. Паління дозволяється тільки у спеціально відведених для цього місцях.

3.25. Умови та фактори за яких робота повинна бути припинена:

- при несправності автомобіля, обладнання, що може призвести до травмування;
- не пересуватись по території, між корпусами тощо, при незадовільних метеорологічних умовах, що може призвести до нещасного випадку, травмуванню (злива, хурделиця, гроза);
- при невідповідності санітарно-гігієнічним умовам (забруднення робочого місця, що може призвести до травмування).

3.26. При пересуванні по приміщенню, території та по сходах бути уважним і обережним. Особливо обережним бути під час дощу та після вологого прибирання.

3.27. Порядок повідомлення про нещасний випадок:

- про кожний нещасний випадок свідок, працівник, який його виявив або сам потерпілий повинні терміново повідомити безпосереднього керівника робіт чи провідного інженера з охорони праці і вжити заходів до подання необхідної допомоги;
- зберегти до прибуття комісії з розслідування обставин на робочому місці та устаткування у такому стані, в якому вони були на момент події (якщо це не загрожує життю та здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків), а також вжити заходів до недопущення подібних випадків у ситуації, що склалася.

IV. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1. Після закінчення роботи прибрати місце проведення робіт, автомобіль поставити на місце стоянки.

4.2. За необхідністю залишити заявку на поточний ремонт з переліком несправностей, які належать усуненню.

4.3. Інвентар, спецодяг і засоби індивідуального захисту помістити у відведене для них місце.

4.4. Не мити руки в мастилі, бензині, гасі, не витирати їх брудним ганчір'ям. Вимити руки з милом, за можливості прийняти душ.

4.5. При виявленні недоліків у роботі автомобіля, обладнання та засобах колективного захисту повідомити безпосереднього керівника чи іншу посадову особу особисто або за неможливості повідомити по телефону.

V. ДІЇ ПЕРСОНАЛУ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Ознаки можливих аварійних ситуацій:

- пожежу можна визначити по запаху, по диму або язикам полум'я, що виринається з-під капота;
- ознаки проколу шини: відведення автомобіля в той бік, на якому відбувся прокол шини колеса (дії водія: не застосовуючи гальмування основним гальмом, плавно зупинити автомобіль за рахунок гальмування двигуном);
- при появі під час руху запаху бензину (може викликати вибух, пожежу) водій повинен негайно зупинити автомобіль, виявити причину появи запаху та усунути її.

5.1. У разі дорожньо-транспортної пригоди, причетні до неї повинні:

- негайно зупинитися і не зрушувати з місця транспортні засоби, а також інші предмети, які мають відношення до пригоди;
- у разі необхідності викликати "Швидку медичну допомогу", а якщо це неможливо, відправити потерпілого на попутному або відвести на своєму транспорті в найближчий лікувальний заклад; повідомити там своє прізвище, номер транспортного засобу (з пред'явленням посвідчення водія та

інших документів, які засвідчують особу, реєстраційного документа на транспортний засіб), після чого повернутися до місця пригоди;

- повідомити про випадок в поліцію, записати прізвища та адреси свідків та чекати прибуття міліції або слідчих органів;

- якщо рух інших транспортних засобів неможливий, необхідно звільнити проїжджу частину, попередньо зафіксувавши положення транспортного засобу та предметів і слідів, які відносяться до дорожньо-транспортної пригоди.

5.2. У разі створення аварійної ситуації під час проведення ремонту та технічного обслуговування необхідно:

- негайно припинити роботу, огородити небезпечну зону, не пускати до неї сторонніх осіб;

- якщо є потерпілі, надати їм першу медичну допомогу, у разі необхідності викликати “Швидку медичну допомогу” по тел.103;

- доповісти керівнику, до його прибуття вжити заходів щодо ліквідації небезпечної ситуації, а після його прибуття виконувати його вказівки.

5.3. У разі вимушеної зупинки автомобіля на узбіччі або на краю проїжджої частини дороги для проведення ремонту водій зобов’язаний ввімкнути аварійну світлову сигналізацію та встановити знак аварійної зупинки або червоний ліхтар на відстані не ближче 20 м до транспортного засобу в населених пунктах та 40 м – за їх межами.

5.4. У разі відсутності у водія необхідних пристроїв та інструменту для безпечного виконання конкретного виду робіт ремонт не проводити.

5.5. Не допускати до ремонту автомобіля на лінії сторонніх осіб.

5.6. У разі вимушеного ремонту в дорожніх умовах необхідно:

- при виважуванні частин автомобіля домкратом, його слід встановити на рівній поверхні, зупинити двигун, ввімкнути знижену передачу, загальмувати стоянковим гальмом, підставити під колеса, що не підіймаються, упорні колодки;

- домкрат треба установити на рівну неслизьку поверхню. У разі неміцного ґрунту під основу домкрата необхідно підкласти міцну дерев’яну підставку площею не менше 0,1м² або дошку;

- плунжер домкрата слід встановити у місце, вказане в керівництві з експлуатації;

- підтягувати ремінь вентилятора, перевіряти кріплення водяного насоса та підтягувати сальники тільки з непрацюючим двигуном;

- у разі перегрівання двигуна пробку радіатора можна відкривати тільки тоді, коли температура охолоджуючої рідини нижче 100 ° С, інакше при відкриванні пробки станеться викид киплячої рідини;

- пробку радіатора на гарячому двигуні слід відкривати у рукавицях або накривши її ганчіркою. Пробку слід відкривати обережно, не допускаючи інтенсивного виходу пари в бік відкриваючого;

- для попередження випадків обморожування під час усунення несправностей зимою в дорозі слід працювати тільки у рукавицях. Не торкатися до металевих предметів, деталей та інструменту руками без рукавиць.

5.7. Не буксирувати: під час ожеледиці, двох і більше автомобілів одночасно, автомобілів з причепом.

5.8. Надання першої долікарської допомоги.

5.8.1. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

При ураженні електричним струмом необхідно негайно звільнити потерпілого від дії електричного струму, відключивши електроустановку від джерела живлення. При відсутності у потерпілого дихання і пульсу необхідно робити йому штучне дихання і непрямий масаж серця.

5.8.2. Перша допомога при пораненні.

Для надання першої домедичної допомоги при пораненні необхідно розкрити індивідуальний пакет, накласти стерильний перев'язочний матеріал, що міститься у ньому на рану і зав'язати її бинтом. Особливо важливо застосовувати настойку йоду при забруднених ранах.

5.8.3. Перша допомога при переломах, вивихах, ударах.

При переломах і вивихах кінцівок необхідно пошкоджену кінцівку укріпити шиною, палицею, картоном.

При підозрі на перелом кісток черепа необхідно прикласти до голови холодний предмет або зробити холодну примочку.

При переломі ребер, ознакою якого є біль при диханні, кашлю, чиханні, рухах, необхідно туго забинтувати груди чи стягнути їх рушником під час видиху.

5.8.4. Надання першої допомоги при опіках кислотами.

При попаданні кислоти на шкіру, ушкоджені ділянки необхідно ретельно промити водою на протязі 15...20 хв. після цього пошкоджену кислотою поверхню обмити 5 %- ним розчином питної соди. При попаданні на слизову оболонку очей кислоти необхідно очі ретельно промити водою протягом 15...20 хв. Після цього промити 2 %- ним розчином питної соди.

5.8.5. Надання першої допомоги при теплових опіках.

При опіках вогнем, парою, гарячими предметами ні в якому разі не можна відривати пухирі. При I ст. обпечене місце обробити ватою, змоченою етиловим спиртом. При опіках II ст. обпечене місце обробляють спиртовим, 3 %- ним марганцевим розчином. При опіках III ст. накривають рану стерильною пов'язкою та викликають лікаря.

5.8.6. Перша допомога при кровотечі.

Для того щоб зупинити кровотечу, необхідно підняти поранену кінцівку вгору;

Кровоточиву рану закрити перев'язочним матеріалом, якщо кровотеча зупинилася, то не змінюючи накладеного матеріалу, поверх нього покласти ще одну подушечку з іншого пакета чи кусок вати і забинтувати поранене місце;

При сильній кровотечі, яку не можна зупинити пов'язкою, застосовується здавлювання кровоносних судин, які живлять поранену область, при допомозі згинання кінцівок в суглобах, а також пальцями, джгутом або закруткою; при великій кровотечі необхідно терміново викликати лікаря.

5.9. У разі виникнення пожежі, негайно приступити до її гасіння. Вимкнути електроенергію. Пам'ятати, що палаючу електромережу,

електроприлади слід гасити тільки вуглекислотними, порошковими вогнегасниками, піском. Організувати евакуацію людей та матеріальних цінностей з небезпечної зони. При необхідності викликати пожежну допомогу за тел. 101, організувати зустріч прибуваючих пожежних підрозділів.

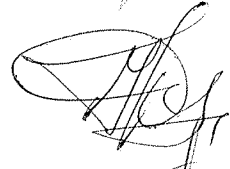
Відповідальний за автогосподарство
старший викладач кафедри АТД та ГЕУ

Роман СУХОНОС

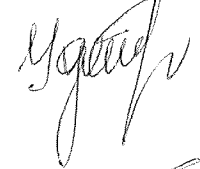
ПОГОДЖЕНО:

Проректор з АГР

Микола ЧЕЧЕЛЬ

Провідний інженер з ОП

Тетяна УДОВЕНКО

Начальник юридичного відділу

Максим ДЄСВ